

Harran İlahiyat Dergisi | Harran İlahiyat Journal

Sayı/Issue: 53, Haziran/June 2025, 244-264

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/hij/issue/90764>

ISSN 2791-6812

Hristiyanlıkta Asli Günah Doktrininin Şekillenmesinde Aziz Augustinus'un Güçlü Etkisi

The Strong Influence of St Augustine in the Shaping of the Doctrine of Original Sin in Christianity

Yazar Bilgisi Author Information

Osman ŞAHİN

Öğr. Gör. Dr., İnönü Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, Malatya, Türkiye

Lecturer Dr., İnönü University School of Foreign Languages, Malatya, Türkiye

osman.sahin@inonu.edu.tr, www.orcid.org/0000-0003-2959-241X

Makale Bilgisi Article Information

Makale Türü Article Type	Araştırma Makalesi Research Article
Yayın Etiği Publishing Ethics	Bu makale, iThenticate yazılımı ile taranmış ve intihal tespit edilmemiştir. Makale, çift taraflı kör hakemlik yöntemiyle en az iki hakem tarafından incelenmiştir. This article has been scanned by iThenticate software and no plagiarism detected. It has been examined by at least two referees using double sided blind refereeing method.
Finansman Funding	Yazar, bu çalışma için herhangi bir dış fon almadığını beyan eder. Author declares that he get no any external funding for this study.
Çıkar Çatışması Conflict of Interest	Yazar bu çalışmayla ilintili herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder. Author declares that there is no any conflict of interest related to this study.
DOI	https://doi.org/10.30623/hij.1631924
Geliş Tarihi / Received	Kabul Tarihi / Accepted
3 Şubat/February 2025	10 Haziran/June 2025

Öz

Aziz Augustinus, Batı Hristiyanlığının en önemli figürlerinden biridir ve asli günah ile ilgili düşünceleri ile bu doktrinin sistematik hâle getirilmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Augustinus, Batı Hristiyanlığının Yunan kültürel çerçevesinden Latin etkisine geçtiği dönemde yaşamış ve eserleri bu sürecin şekillenmesinde merkezi bir rol oynamıştır. Retorik eğitimi ve güçlü Latincesi, teolojik görüşlerinin etkili ve kalıcı olmasını sağlamış, Latince teolojik metinlerin oluşumuna büyük katkıda bulunmuştur. Kuzey Afrika'da bulunmasının sağladığı avantajla, eserleri Hristiyan dünyasında hızla yayılmış ve Got tehdidine rağmen kalıcı bir miras bırakmıştır. Onun özellikle Pelagianizme karşı yazdığı eserlerinde ifade ettiği asli günah ile ilgili fikirleri, çeşitli konsillerde alınan kararlar aracılığıyla Kilise'nin öğretilerine dahil edilmiştir. Kartaca, Orange ve Trent Konsilleri, Augustinus'un görüşlerini büyük ölçüde benimsemiş, asli günahın insan doğasını bütünüyle etkilediğini ve bu günahın etkisinden kurtuluşun ancak vaftiz yoluyla sağlandığını vurgulamıştır.

Hristiyan teolojisinde asli günahın kökenleri, Kitab-ı Mukaddes'in Tekvin (Yaratılış) kitabında Âdem ve Havva'nın yasak meyveyi yemeleriyle başlar. Pavlus'un Romalılara Mektubu'nda bu olayın tüm insanlık için günahın ve ölümün kaynağı olduğu belirtilir. Bu bağlamda, Augustinus'un geliştirdiği asli günah doktrini, insanın doğası üzerine karamsar bir yaklaşım sunarak, insanın kendi çabasıyla kurtuluşu elde edemeyeceğini ve Tanrı'nın lütfuna mutlak bir ihtiyaç duyduğunu ileri sürer. Augustinus, bu doktrini geliştirirken, Pelagius'un insanın doğuştan iyi olduğu ve kurtuluşu kendi gayretiyle elde edebileceği görüşlerine karşı çıkmıştır. Bu bağlamda, asli günah doktrini, insan doğasının zayıflığını ve Tanrı'nın lütfunun gerekliliğini vurgular.

Augustinus'tan önceki birçok kilise babasının asli günah doktrini konusunda doğrudan bir değerlendirme yapmadıkları, ancak bazılarının asli günah ile bağlantılı konulara değindikleri görülmektedir. Augustinus'un geliştirdiği asli günah doktrini ile tam anlamıyla örtüşmeyen ve hatta kısmen çelişen Augustinus öncesi kilise babalarının değerlendirmeleri, onun düşüncesinin özgün olduğunu ortaya koymaktadır. Augustinus'a göre, insan iradesi günahla zayıflamış, kendi başına doğru olanı seçme yetisini büyük ölçüde yitirmiştir. Bu yüzden, Tanrı'nın lütfu olmadan insanın kurtuluşa erişmesi mümkün değildir. Augustinus, kendisinden önceki kilise babalarından farklı bir vurgu ile asli günah doktrini tanımlamış ve kendisinden sonra gelen teologlar, onun düşüncesine karşı gelme cesareti gösterememiştir. Böylelikle onun düşünceleri, kilise konsillerinin kararlarına yansımış ve Batı Hristiyanlığının resmi teolojisinin bir parçası hâline gelmiştir. Kartaca Konsili'nde Pelagianizmin reddedilmesi, asli günah doktrininin kabul edilmesini sağlamış, Trent Konsili ise bu doktrini pekiştirerek Katolik Kilisesi'nin resmi öğretileri arasına dahil etmiştir. Günümüzde bazı teologlar, Augustinus'un geliştirdiği bu görüşe eleştiriler getirse de Katolik Kilisesi asli günah doktrini resmen kabul etmeye devam etmektedir. Aslı günah doktrini, Hristiyan teolojisinde Âdem ve Havva'nın yasak meyveyi yiyerek Tanrı'ya itaatsizlik etmeleri sonucu insan doğasının bozulduğunu ve bu günahın tüm insanlığa miras kaldığını öne süren bir öğretilerdir. Bu doktrin, insanın doğuştan günahkâr olduğunu ve kendi iradesiyle Tanrı'ya tam anlamıyla yönelemeyeceğini savunur. Özellikle Katolik ve Protestan geleneklerinde merkezi bir yere sahip olan bu doktrine göre, asli günahın ancak vaftiz yoluyla arınılabilir.

Bu çalışmanın amacı Augustinus'un Hristiyan teolojisinin şekillenmesindeki rolünü asli günah doktrininin sistematikleştirilmesi bağlamında ele almaktır. Çalışmada, Augustinus'un bu doktrinin geliştirilmesindeki belirleyici rolü deskriptif metot ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Augustinus'un güçlü mirası, onun düşüncelerine karşı bir düşüncenin gelişmesine imkân tanımamış ve bu etkisini korumaya devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Augustinus'un Etkisi, Hristiyan Teolojisi, Asli Günah, Kurtuluş Doktrini.

Abstract

Saint Augustine is one of the most significant figures of the Western Christianity and had a profound influence on the systematization of the doctrine of original sin through his theological reflections. He lived during a period when Western Christianity was transitioning from a Greek cultural framework to one shaped by Latin influence, and Augustine played a central role in this transformation. His education in rhetoric and command of the Latin language enabled him to express his theological views effectively and with lasting impact, contributing greatly to the formation of Latin theological literature. Thanks to his presence in North Africa, his works spread rapidly throughout the Christian world and left a lasting legacy despite the threat posed by the Goths. Especially expressed in his writings against Pelagianism, Augustine's views on original sin were incorporated into Church teachings through the decisions of various councils. The Councils of Carthage, Orange, and Trent largely adopted Augustine's ideas, emphasizing that original sin completely affects human nature and that salvation from its effects is possible only through baptism.

In Christian theology, the source of original sin is traced back to the Book of Genesis in the Bible, where Adam and Eve eat from the forbidden tree. Paul's Letter to the Romans describes this act as the source of sin and death for all humanity. In this context, Augustine's doctrine of original sin offers a pessimistic view of human nature, asserting that salvation cannot be attained by human effort alone, but requires God's grace. In developing this doctrine, Augustine opposed Pelagius's view that human beings are born good and can achieve salvation through their own will. Thus, the doctrine of original sin emphasizes the weakness of human nature and the necessity of divine grace.

Many church fathers prior to Augustine did not make a specific evaluation of the doctrine of original sin, but some of them touched upon related issues. The evaluations of the Church Fathers before Augustine, which do not fully overlap and even partially contradict the doctrine of original sin developed by Augustine, reveal that his teaching is original. According to Augustine, the human will was weakened by sin and lost the ability to choose the good on its own to a great extent. Therefore, it is not possible for man to attain salvation without God's grace. Augustine defined the doctrine of original sin with an emphasis that differed from his predecessors, and theologians who followed him did not dare to oppose his views. Thus, his ideas influenced the decisions of church councils and became a part of the official theology of Western Christianity. The rejection of Pelagianism at the Council of Carthage led to the acceptance of the doctrine of original sin, and the Council of Trent reinforced this doctrine by incorporating it into the official teachings of the Catholic Church. Although some theologians today criticise this Augustinian view,

the Catholic Church continues to officially accept the doctrine of original sin. This doctrine teaches that through the disobedience of Adam and Eve—eating the forbidden fruit—human nature was corrupted, and this sin was inherited by all humanity. It maintains that humans are born sinful and are incapable of turning to God fully by their own will. In both Catholic and Protestant traditions, the doctrine holds a central place and affirms that original sin can be cleansed only through baptism.

The aim of this study is to examine Augustine's role in shaping Christian theology, specifically in the context of the systematization of the doctrine of original sin. The study employs a descriptive method to highlight Augustine's decisive role in the development of this doctrine. His enduring legacy has prevented the emergence of opposing theological ideas, and his influence continues to shape Christian thought to this day.

Keywords: History of Religions, Augustine's Influence, Christian Theology, Original Sin, Doctrine of Salvation.

Giriş

Aurelius Augustinus (MS 354-430) Hristiyan tarihinin önemli kilise babalarından biridir. Onun eserleri ve fikirleri, özellikle Batı Kilisesi'nde (Protestan ve Katolik Kiliselerde) Hristiyanlığın birçok temel doktrininin önemli ölçüde şekillendirmiştir. Hristiyanlığın üç uknumlu Tanrı, asli günah ve kurtuluş gibi birçok temel doktrininin kutsal metinlerde açık ve net bir şekilde ifade edilmediği bilinen bir gerçektir. Kilise babalarının Kitab-ı Mukaddes pasajlarına getirdikleri yorumlar ile zaman içinde geliştirilen ve şekillenen bu doktrinlerin birçoğunda Aziz Augustinus'un izine ve etkisine rastlamak mümkündür.

Aziz Augustinus, 13 Kasım 354'te Kuzey Afrika'daki Numidia eyaletinde yer alan Tagaste (Thagaste/Tagast) adlı küçük bir kasabada doğmuştur. Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetindeki bu bölge, antik dünyanın kültürel ve entelektüel açıdan önemli merkezlerinden biriydi. Augustinus'un hayatı ve onun Hristiyanlık ve daha genel olarak Batı medeniyeti üzerindeki etkisi zaman içinde titizlikle incelenmiştir. Henry Chadwick'in onun üzerine yazdığı eserin başında belirttiği gibi, antik çağlardan günümüze kadar hiç kimse Augustinus kadar erişilebilir olmamıştır.¹ Bu yargının en önemli dayanağı, Augustinus'un kendi hayatını, düşüncelerini ve ruhsal yolculuğunu derinlemesine anlattığı otobiyografik eseri *İtirafı*'dır (*Confessiones*).² Bu ve *Tanrı Devleti* (*De Civitate Dei*)³ gibi birçok eserinin yanı sıra, Augustinus'un yazdığı 200'den fazla mektup⁴ günümüze ulaşmış ve bu mektuplar, dönemin teolojik tartışmalarını, pastoral meselelerini ve onun çağdaşlarıyla olan ilişkilerini aydınlatmıştır. Ayrıca, verdiği vaazlarda hem kendi yaşamına hem de çevresindeki olaylara sıkça değinmiş, bu da eserlerini tarihsel açıdan değerli kılmıştır.

¹ Henry Chadwick, *Augustine of Hippo, A Life* (New York: OUP, 2009), 1-4.

² Saint Augustine, *Confessions and Enchiridion*, ed. ve çev. Albert Cook Outler, (Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press, 2006).

³ Saint Augustin, *NPFN1-02. St. Augustin's City of God and Christian Doctrine*, ed. Philip Schaff, çev. Marcus Dods (Grand Rapids: Eerdmans Publishing Company, 1994).

⁴ "Saint Augustine Letters" isimli eserde mektupların sayısı 277'dir, ancak 50 tanesi kendisine yazılan mektuplardır. Bu durumda Augustinus'den günümüze kalan mektupların sayısı 227'dir. Bkz. Saint Augustine, *Letters*, Vol. 1, çev. Wilfrid Parsons (Washington: CUA Press, 2008), xii.

Augustinus, Batı Hristiyanlığının Yunan dili ve entelektüel çerçevesinden Latin etkisine geçtiği bir dönemde yaşamıştır. Bu geçiş, Hristiyan teolojisinin gelişimi üzerinde derin etkiler bırakmış ve Augustinus'un eserleri, Latin Hristiyan geleneğinin şekillenmesinde merkezi bir rol oynamıştır. Onun Latince ifade ettiği teolojik görüşleri, kişisel anlatıları ve dönemin entelektüel çevreleriyle kurduğu etkileşim hem Hristiyan dünyasında hem de Batı düşüncesinde kalıcı bir etki bırakmasını sağlamıştır.

Augustinus'un gençliğinde aldığı belagat eğitimi ve meslek hayatında bir retor (retorik hocası) olarak edindiği deneyimler, düşüncelerinin etkili ve kalıcı olmasında önemli bir rol oynamıştır. Teolojik doktrinler üzerindeki prestijinin en önemli sebeplerinden biri de Latince üzerindeki üstün yetkinliğidir.⁵ Hristiyan kaynak metnlerinin Latinceye çevrildiği ve birçok Latince Kitab-ı Mukaddes çevirisinin bulunduğu bir dönemde, Latinceyi ustalıkla kullanan Augustinus, Akdeniz'in dört bir yanına gönderdiği etkileyici eserleriyle ün kazanmıştır. Onun bu konudaki görüşlerini mektuplarında açıkça görmek mümkündür. Örneğin, Aziz Jerome'a yazdığı bir mektupta, Jerome'un Eski Ahit'i İbranice aslından Latinceye çevirmeye karar vermesi üzerine bunun doğru bir yaklaşım olmadığını belirtmiş, mevcut Latince çevirilerin Yunanca Septuagint'e⁶ göre düzeltilmesinin daha uygun olacağını tavsiye etmiştir.⁷ Bu tavsiye, Jerome'un tepkisini çekmiş ve ikilinin arası bir süre bozulmuştur. Ancak bu yazışmalar, iki azizin İbranice ve Yunanca Kitab-ı Mukaddes metnilerindeki uyumsuzlukları ele aldıklarını göstermesi açısından dikkat çekicidir.⁸ Latince teolojik metinlerin henüz oluşma sürecinde olduğu bir dönemde, retorik alanındaki ustalığıyla Augustinus'un eserleri, Latin Hristiyanlığı için Yunancadan çevrilen, yorumlanan veya yeniden oluşturulan doktrinleri derinden etkilemiş ve şekillendirmiştir.

Kuzey Afrika'da yaşayan Augustinus, Hristiyanlığın kök saldı ve geniş bir alana yayıldığı Akdeniz havzasında bulunmanın avantajını da yaşamıştır. Bu stratejik konumu, ona Roma, Kartaca ve İskenderiye gibi Hristiyanlığın önemli merkezlerine kolayca ulaşma imkânı sağlamış, teolojik eserlerini bu bölgelere iletebilmesine imkân tanımıştır. Onun mektupları, risaleleri ve vaazları hızla dolaşıma girerek Hristiyan dünyasında güçlü bir etki yaratmıştır. Hayatının sonlarına doğru Augustinus, Got tehdidiyle karşı karşıya kalmış ve bu durum, imparatorluğu istikrarsızlaştırarak iletişim ağlarını tehlikeli hale getirmiş olsa da Augustinus'un eserleri Hristiyan topluluklarına ulaşmaya devam etmiş ve onun mirasını güvence altına almıştır.

Aziz Augustinus, Hristiyanlık tarihinin merkezinde yer alan ve yalnızca Hristiyan teolojisini değil, aynı zamanda Batı düşüncesinin genel seyrini derinden etkileyen önemli bir isimdir. Anselmus, Calvin, Luther, Pascal, Kierkegaard gibi din düşünürlerinden Freud ve Nietzsche gibi seküler figürlere kadar pek çok kişi üzerinde iz bırakan⁹ Augustinus, Aziz Pavlus'tan sonra Hristiyanlık üzerinde en etkili kişi olarak görülmüş ve "Batı ruhunun

⁵ Chadwick, *Augustine of Hippo*, 3; James Joseph O'Donnel, *Augustine: A New Biography* (New York: Harper Collins e-books, 2005), 119.

⁶ Septuagint: Yetmişler çevirisi olarak da bilinen Septuagint, Eski Ahit'in Kral II. Ptolemy tarafından 72 çevirmen görevlendirilerek Yunancaya çevrilen versiyonudur. The William Davidson Talmud, "Megillah 9a. 11" (Erişim 12 Aralık 2024).

⁷ Augustine, *Letters*, 324-328.

⁸ Augustine, *Letters*, xvi-xviii.

⁹ Henry Chadwick, *Augustine, A Very Short Introduction* (New York: Oxford University Press, 2001), 4; Chadwick, *Augustinus of Hippo*, 1.

kurucusu”¹⁰ olarak adlandırılmıştır. Hristiyanlığı felsefi temeller üzerinde savunma çabası, Orta Çağ Hristiyan felsefesinin temelini atmış¹¹ ve bu düşünceler Orta Çağ'daki Fransiskanlar, Reform hareketleri, 17 ve 18. yüzyıl filozofları ve Hegel gibi Alman klasik filozofları üzerinde etkisini göstermiştir.¹² İnanç ile akli harmanlayarak insanın varoluşu, ahlak ve ilahi lütuf gibi temel konulara dair geliştirdiği fikirler, teolojik ve felsefi tartışmalarda bir mihenk taşı olmuş, onu hem dini hem de entelektüel tarihte önemli bir figür haline getirmiştir.

Augustinus üzerine yapılan çalışmaların oldukça fazla olduğunu belirtmiştik. Türkiye’de de özellikle son yıllarda Augustinus üzerine yapılan çalışmaların sayısında önemli bir artış olmuştur. Özellikle felsefe ve dinler tarihi alanlarında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin yanı sıra, onun ünlü eserleri olan *İtiraf* ve *Tanrı Devleti* üzerine çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin Burç’un makalesinde, Hristiyan siyasal düşüncesini özgünleştiren ve düzen ile yaratıcıyla insan arasındaki bağı kuran Tanrı’nın Sözü (Logos), Grek Logosundan Hristiyan Logosuna geçiş ve Hristiyan düşüncesindeki seyri bağlamında İsa, Pavlus ve Augustinus’un pratikleri üzerinden, siyaset ve din felsefesi perspektifleri ele alınmıştır.¹³ Akdemir, Augustinus’un siyaset felsefesine dair genel kanının aksine, “*Tanrı Devleti*” eserinde Tanrı Devleti ile Yeryüzü Devleti ayrımını kavramsal düzeyde kullanarak, devleti beşerî temellere dayandığı ve dinsel bir devlet tasarımını savunmadığı savını işlemiştir.¹⁴ Çekiç, Augustinus’un “*Tanrı Devleti*” düşüncesini, Hristiyan tarih tasavvurundaki yeri ve Haçlı seferlerine etkisi bağlamında incelemiş; Pagan inancına karşı Hristiyan medeniyetinin savunusunu derinleştiren bu fikirlerin, Papa II. Urbanus’un Haçlı seferlerini meşrulaştıran teolojik ve fikri zemine önemli bir katkı sağladığı sonucuna varmıştır.¹⁵ Özdal makalesinde, Augustinus’un mutluluğu “ilahi aşk” yoluyla elde etme anlayışını, Platon, Aristoteles ve Plotinos’un mutluluk etiğiyle karşılaştırılarak incelemiş; Tanrı merkezli mutluluk anlayışının, antik dönem erdem ve akıl temelli etik yaklaşımlardan nasıl ayrıldığını ve bu yaklaşımlarla hangi yönlerden ilişkilendiğini tartışmıştır.¹⁶ Kacı, Aziz Augustinus ve Rousseau’nun otobiyografik eserlerini bireysellik bağlamında karşılaştırarak, aralarındaki benzerlikler ve farklılıkları incelemiş; bu eserlerin, her dönemin kendi kutsalları ve değerleriyle bireysellik anlayışını nasıl şekillendirdiğini ve tarihe sunduğu perspektifleri ortaya koymaya çalışmıştır.¹⁷ Saygı, Augustinus ve Aquinas’ın yaklaşımlarından hareketle, Hristiyan inancının ahlaki övgüye değer görülmesinin, kesin kanıtlara değil, bireyin özgür iradesine dayanan bir tercih olmasından kaynaklandığını ortaya koymaya çalışmıştır.¹⁸ Kaymaz, Jerome ile Augustinus arasındaki mektuplaşmalar üzerinden, Yahudi yasasının gentile halk üzerindeki bağlayıcılığına dair 4. yüzyıldaki tartışmayı ve Galatyalılara Mektup’ta

¹⁰ Karen Armstrong, *Tanrı’nın Tarihi*, çev. Oktay Özel ve ark. (Ankara: Ayraç Yayınları, 1998), 165.

¹¹ Macit Gökberk, *Felsefe Tarihi* (İstanbul: Remzi Kitapevi, 1999), 135.

¹² Paul Tillich, *A History of Christian Thought*, ed. Carl E. Braaten (New York: SCM Press, 1968), 103-4.

¹³ Safiye Ateş Burç, “Siyasal Düşüncede Söz’ün Gücü: İsa, Pavlus Ve Augustinus’ta Hristiyan Logosunun Seyri”, *DÜSBED* 37, (2024), 398-418.

¹⁴ Ferhat Akdemir, “Augustinus’un Devleti İlahî mi Beşerî mi?: Tanrı Devleti (De Civitate Dei) Üzerinden Eleştirel Bir Okuma Denemesi”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 24/1 (2024), 305-331.

¹⁵ Ayşe Çekiç, “Aziz Augustinus’un Tanrı Devleti’ni Kurmak: Papa II. Urbanus ve Haçlı Savunusu”, *Akademik İncelemeler Dergisi* 18/2 (2023), 379-399.

¹⁶ Seda Özdal, “Aziz Augustinus’ta Tanrı’ya Duyulan Aşk ile Mutluluk İlişkisi”, *Felsefe Dünyası Dergisi* 75 (2022), 460-480.

¹⁷ Tuğba İsmailoğlu Kacı, “İki ‘İtiraf’ Örneğinde Ben-Anlatılarında Bireyselliğin İzleri: Aziz Augustinus ve Rousseau’nun İtirafı”, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 59 (2023), 191-208.

¹⁸ Muhammet Saygı, “The Predominant Christian Interpretation of Religious Faith in the Middle Ages: Augustine of Hippo and Thomas Aquinas”, *darulfunun ilahiyat*, 34/1 (2023), 211-242.

Petrus ile Pavlus arasında yaşanan olayın Jerome tarafından kurgu olarak yorumlanmasına karşı Augustinus'un kutsal metinlerin otoritesini savunan eleştirisini incelemiştir.¹⁹

Bu çalışmalar, Augustinus'un özellikle son yıllarda yapılan çalışmalar ile Türkiye'de de hak ettiği yeri alacağına işaret eden cesaret verici çalışmalardır. Bu çalışmamız da Augustinus'un belki de en çok vurgulanması gereken yönü üzerine, onun bir kilise babası olarak Hristiyan teolojisini nasıl şekillendirdiğini ele alarak konu ile ilgili literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda Augustinus'un asli günah doktrininin şekillenmesinde nasıl bir etkiye bulunduğu incelenmiştir. Öncelikle Augustinus öncesi kilise babalarının asli günah anlatısı ile ilgili düşünceleri değerlendirilmiştir. Bu dönemde asli günah ile ilgili Augustinus'ta olduğu kadar keskin tanımlamaların yapılmadığı, hatta asli günah öğretisi ile çelişen düşüncelerin yaygın olduğu görülmektedir. Augustinus'un asli günah ile ilgili düşüncesinin gelişimi Pelagius'a²⁰ karşı eserlerinden hareketle değerlendirilmiş ve daha sonraki dönemlerde yapılan konsil kararlarını nasıl şekillendirdiği ortaya konulmuştur. Son olarak Augustinus'tan bin yıl sonra dahi Kilisenin öğreti tanımlamalarında onun etkisinin olduğuna işaret edilmiştir.

1. Asli Günah Doktrini

Asli günah (peccatum originale), Hristiyan teolojide, insanlığın Âdem ve Havva'nın Aden Bahçesi'ndeki itaatsizliği sonucunda Tanrı ile olan ilişkilerinin bozulması ve tüm insanlığa miras kalan bir günah ve ahlaki bozulma durumu olarak tanımlanır. Bu doktrin, insanların bireysel hatalarından ziyade doğuştan gelen bir günah durumunda olduklarını ve bunun Âdem'in düşüşüyle insan doğasına işlemiş bir eksiklik olduğunu savunur. Asli günah doktrini, insanlığın kendi çabasıyla bu bozulmuş durumdan kurtulamayacağı, yalnızca Tanrı'nın lütfu ve özellikle vaftiz sakramenti aracılığıyla bu günah durumundan arınabileceği fikrine dayanır.²¹ Asli günah doktrini, herkesin kurtuluşa ihtiyaç duyduğunu ve bu kurtuluşun yalnızca Mesih aracılığıyla mümkün olduğunu gösterir. Katolik Kilise, insanlığın asli günah ile lekelendiği gerçeğini göz ardı etmenin Mesih'in kurtarıcı gizemini zayıflatacağını belirtir.²²

1.1. Kitab-ı Mukaddes'te Asli Günah

Âdem'in Tanrı'ya itaatsizlik ederek yasak meyveyi yemesi sonucu yalnızca Âdem'i değil, aynı zamanda onun soyundan gelen herkesi etkileyen asli günah ve bu günahın sonuçları olan acı, ölüm ve günaha eğilimli fitrat, Yaratılış kitabının ilk bölümlerinde anlatılan Âdem'in düşüş hikâyesine dayandırılır. Ancak ne Yaratılış kitabı ne de Eski Ahit'in diğer kitapları, bu günahın kalıtsal olarak tüm insanlığa geçtiğini açık bir şekilde belirtmez. Hatta Yeni Ahit'te yer alan Matta, Markos, Luka ve Yuhanna İncillerinde de insanın düşüşü ve kalıtsal günah kavramına doğrudan değinen pasaj bulunmaz. Bu doktrinin ana dayanağı, Aziz Pavlus'un mektuplarındadır.²³ Asli günah doktrini, Hristiyanlıkta İsa'nın çarmıha gerilmesi ve insanlık adına kefareti ödemesi anlayışının temelini oluşturur. Bu doktrin, özellikle Batı

¹⁹ Yunus Kaymaz, "Hristiyanlığın İlk Dönemindeki 'Yasa' Probleminin 4. Yüzyıldaki Yansımalarından Biri Olarak Jerome ve Augustinus Tartışması", *Oksident* 6/2 (2024), 223-238.

²⁰ Pelagius ile ilgili bkz. Bilal Patacı, *Pelagius, Asketik ve Heretik* (Ankara: İlahiyat, 2022); Dursun Ali Aykıt, "Pelagianizm'in Tarihi ve Öğretileri", *Journal of Istanbul University Faculty of Theology* 22 (2012), 175-196.

²¹ Stephane Harent, "Original Sin", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. 11, (Erişim 16 Mayıs 2025).

²² "The Fall", *Catechism of the Catholic Church*, (Vatican City: Libreria Editrice Vaticana, 1997), §§385-421 (Erişim Tarihi: 16.05.2025).

²³ Muhammet Tarakçı. "St. Thomas Aquinas'a Göre Aslı Günah", *UÜİFD* 15/1, (2006), 308.

Hristiyanlığında, Aziz Augustinus tarafından geliştirilmiştir. İsa'nın fedakârlığı ve lütfu ile insanın doğuştan gelen asli günah yükünden kurtulacağı düşüncesi, Hristiyan kurtuluş teolojisinin temel bir unsuru olmuştur.²⁴

Eski Ahit'teki anlatıya göre Tanrı, insanı topraktan yaratır ve ona yaşam nefesi üfleterek²⁵ Âdem adını verir. Âdem'i Aden Bahçesi'ne yerleştirir ve oradaki tüm ağaçlardan yemesine izin verir. Ancak *"iyilik ve kötülük bilgisi ağacından"* yemesini yasaklar, aksi takdirde öleceğini bildirir.²⁶ Âdem yalnız kalmasın diye Tanrı, onun kaburga kemiğinden bir kadın yaratır. Kadına Havva adı verilir ve ikisi masum bir şekilde bahçede yaşar; çıplaktırlar ama bundan utanmazlar.²⁷ Çünkü henüz günahın etkisi olan şehvet ile lekelenmemişlerdir.

Yılan, Tanrı'nın yasasını çiğnemeleri için Âdem ve Havva'yı kışkırtır. Havva'ya yaklaşıp, *"Tanrı gerçekten, 'Bahçedeki ağaçların hiçbirinin meyvesini yemeyin' dedi mi?"* diye sorar. Havva, yalnızca iyilik ve kötülük bilgisi ağacından yemelerinin yasak olduğunu açıklar. Yılan, Tanrı'nın onları kandırdığını iddia eder ve şöyle der: *"Kesinlikle ölmezsiniz" ... "Çünkü Tanrı biliyor ki, o ağacın meyvesini yediğinizde gözleriniz açılacak, iyiyle kötüyü bilerek Tanrı gibi olacaksınız."* Havva, yılanın sözlerinden etkilenir. Ağacın meyvesini arzularak hem iyi bir yiyecek hem de bilgelik sağlayan bir kaynak olarak görür. Yasak meyveden yer ve ardından Âdem'e de verir. Âdem de meyveyi yer. O anda ikisinin de gözleri açılır ve çıplak olduklarını fark ederler. Utanç duygusuyla kendilerine incir yapraklarından örtü yaparlar.²⁸

Âdem ve Havva, Tanrı'nın bahçede dolaştığını duyunca saklanırlar. Tanrı, onları bulur ve neden saklandıklarını sorar. Âdem, Havva'yı; Havva ise yılanı suçlar. Bunun üzerine Tanrı, her birine ayrı cezalar verir. Buna göre yılan, tüm yaratıkların en aşağısı olacak ve ömür boyu yerde sürünecektir. Havva nezdinde kadınlar, doğum sancısıyla cezalandırılır. Âdem ise toprağı ekip biçmek için zorluklarla karşılaşır; toprak, diken ve çalılarla dolacaktır. Ayrıca ölümlülük insanlığın kaderi olur.²⁹

Tanrı, Âdem ve Havva'nın artık günah işlemiş ve ölümlü hale gelmiş olduklarını görür. Yasak ağacın meyvesinden yiyerek İyilik ve Kötülük Bilgisi'ni öğrendikleri gibi Hayat Ağacından yiyerek sonsuz yaşama kavuşmalarını engellemek için onları Aden Bahçesi'nden çıkarır. Bahçeye dönüşlerini engellemek için melekler (keruvlar) ve her yana dönen alevli bir kılıç yerleştirir.³⁰ Yaratılış kitabında geçen bu anlatı, Yahudilikte asli günah şeklinde yorumlanmamıştır.³¹ Hatta Hristiyanlığın yorumu eleştirilmiştir.³² Ancak Hristiyan teolojisinde bu hikâye "Düşüş" olarak adlandırılır ve insanın günahkâr doğasının sebebini

²⁴The Editors of Encyclopaedia Britannica, "original sin", Encyclopedia Britannica (Erişim 15 Ocak 2025).

²⁵ Kutsal Kitap, (Erişim 01 Ocak 2025) Yar. 2:7: *"RAB Tanrı Âdem'i topraktan yarattı ve burnuna yaşam soluğunu üfledi..."*

²⁶ Yar. 2:16-17: *"Ona, 'Bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin' diye buyurdu, Ama iyiyle kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün."*

²⁷ Yar. 2:25: *"Âdem de karısı da çıplaktılar, henüz utanç nedir bilmiyorlardı."*

²⁸ Yar. 3:1-6.

²⁹ Yar. 3:14-19

³⁰ Yar. 3:22-24.

³¹ A. P. Hayman. "The Fall, Freewill and Human Responsibility in Rabbinic Judaism", *Scottish Journal of Theology* 37/1 (Şubat 1984), 13-22; Victoria Kahn, "What Original Sin? Political Theology, the Jewish Question, and the Work of Metaphor", *Telos* 178 (Mart 2017), 100-120.

³² Joel E. Rembaum, "Medieval Jewish Criticism of the Doctrine of Original Sin", *Ajs Review-the Journal of The Association for Jewish Studies* 7 (Nisan 1982), 353-382.

açıklar. Âdem ve Havva'nın bu günahı, tüm insanlığa yayılan asli günahın temelini oluşturmuştur.

Ancak İsa'nın hayatını anlatan incilerde de bu hikâye bağlamında asli günah doktrinin geleneksel olarak kabul edildiği şeklinde bir anlatı sunulmaz. İnciller insanlığın düşüşünün teolojik sonuçlarından ziyade İsa'nın yaşamı ve öğretileri üzerinde durur. İncil'de daha çok bireysel günah ve İsa aracılığıyla tövbe ve kurtuluş ihtiyacı vurgulanır. Âdem ve Havva'dan miras kalan evrensel bir günah fikrine doğrudan bir atıf bulunmaz. İncil'deki anlatılar, günahın evrensel doğasından ziyade, bireylerin Tanrı'nın lütfuna nasıl erişebileceği üzerine yoğunlaşır.³³

Hristiyanlıkta birçok doktrinde olduğu gibi³⁴ asli günah doktrinin dayanağı da Pavlus'un mektuplarıdır. Pavlus, asli günah ve bunun insanlık üzerindeki sonuçlarına dair görüşlerini özellikle Romalılar 5:12-21'de açıkça ifade etmiştir. Burada Pavlus, Âdem ve İsa arasında bir kıyaslama yapar. Âdem'in günahının tüm insanlık üzerinde ölüm ve günahı getirdiğini, buna karşılık İsa'nın kefaretinin ve lütfunun, hayat ve kurtuluş getirdiğini belirtir. Pavlus, *"Günah bir insan aracılığıyla, ölüm de günah aracılığıyla dünyaya girdi. Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi."*³⁵ diyerek, insanlığın, Âdem'in günahı nedeniyle doğuştan günahkâr olduğunu açıklar. Yine Romalılar 5:19'da Pavlus, *"Çünkü bir adamın söz dinlemeliği yüzünden nasıl birçoğu günahkâr kılındıysa..."* diyerek günahın Âdem'i aşır insanlığı etkilediğine işaret etmektedir. Pavlus'un bu ifadeleri, insanlığın asli günah yoluyla kirlenmiş olduğunu ve bu günahın miras yoluyla her insana geçtiği iddiasını temellendirmek için kullanılır.

Pavlus'un 1. Korintliler 15:22'deki ifadesi de asli günahın evrenselliği ve insanlık üzerindeki etkisiyle ilgilidir: *"Herkes nasıl Âdem'de ölüyorsa, herkes Mesih'te yaşama kavuşacak."* Bu pasaj, asli günah doktrinine dayanak olarak kullanılan bir başka önemli pasajdır. Burada Pavlus, tüm insanlığın Âdem'in günahı nedeniyle ölümle sonuçlanan bir durum içinde olduğunu, ancak Mesih'in kurtarıcı sayesinde bu ölümün son bulacağını ifade eder. Bu bağlamda, Âdem'in günahı ile Mesih'in kurtarıcı işlevi arasında bir karşıtlık kurar. Pavlus'un mektuplarındaki bu ifadeler, Hristiyan inancının temel öğelerinden biri olan asli günah doktrininin dayanağını oluşturur. Ancak Pavlus'un bu ifadeleri Augustinus'tan önceki kilise babalarında bugün anlaşıldığı şekliyle bir asli günah doktrinin savunusuna yol açmamıştır. Hatta Yunan kilise babaları Latin babalara kıyasla daha iyimser bir insan doğası öngörerek Âdem'in hatasını insanın miras aldığı bir günah değil, onu etkileyen bir yara olarak görmüşlerdir.³⁶ Augustinus öncesi kilise babaları genel olarak cennetten kovulan insan doğasının bozulmuşluğunu kabul etmekle birlikte, asli günah olgusunu Augustinus'un yaptığı gibi doktrinel bir şekilde ortaya koymamışlardır.

1.2. Augustinus Öncesinde Asli Günah

Augustinus öncesi kilise babalarında daha sonra geliştirilen asli günah doktrini anlayışına rastlanmaz. Pavlus'un Augustinus tarafından asli günah doktrininin desteklemek

³³ Izak J. J. Spangenberg, "The Doctrines of Original Sin and the Virgin Birth: Divine Revelation or Human Construct?", *Verbum Et Ecclesia* 30/1 (Temmuz 2009), 239.

³⁴ Kurtuluşun imanla (Rom: 3:28) ve lütufla (Efesliler 2:8-9) olduğu, İsa'nın ikinci kez gelişi (1. Selanikliler 4:13-18) doktrinleri gibi daha birçok doktrinin temel dayanağı Pavlus'un mektuplarıdır.

³⁵ Rom. 5:12.

³⁶ Tarakçı, "St. Thomas Aquinas'a Göre Aslı Günah", 309.

için kullandığı pasajlar, önceki kilise babaları tarafından bu şekilde yorumlanmamıştır. Burada Augustinus öncesi bazı kilise babalarının düşüş, günah, kurtuluş ve vaftiz ile ilgili düşüncelerini paylaştıkları eserlerinde asli günah doktrininin sonra şekillendirilen haliyle bir anlayışa sahip olmadıkları vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla İrenaeus, Tertullianus ve Origen'in bu bağlamdaki düşüncelerine değinmekle yetinilmiştir.

İrenaeus (M.S. 120-202) erken kilise döneminin önemli kilise babalarından biridir. O, "asli günah" terimini Augustinus tarafından daha sonra formüle edildiği şekilde açıkça kullanmaz. Ancak o da Âdem'in günahının sonuçlarını ve insanlık üzerindeki etkilerini değerlendirir ve insanın bozulmuşluğuna dair ifadeler kullanır. Onun asli günah ile ilgili bu düşüncelerinin yer aldığı ifadeleri "Âdem, günah ve kurtuluş" hakkındaki düşüncelerini açıkladığı *Adversus Haereses (Sapkınlıklara Karşı)* adlı eserinde bulabilmekteyiz.

İlk yaratılan ve günah işleyerek insanlığın ölüme mahkûm olmasına sebep olan Âdem'in de çocukları gibi kurtuluş planında yer aldığını savunan İrenaeus, bu savunusunda bazı ifadeleri ile asli günaha değinir. Doğrudan asli günah ifadesini kullanmamıştır ancak "hepimiz ondanız ve ondan olduğumuz için hepimiz onun unvanını miras aldık," ve "aynı esaretteki evlatları" ifadeleri günahın miras alındığını ima eder. Ancak İrenaeus, Âdem ve Havva'nın hatalarından dolayı şeytan gibi doğrudan lanetlenmediğini, dünyanın lanetlendiğini ve onların da dünyaya ve ölümlülüğe mahkûm edildiklerini ifade eder.³⁷ İrenaeus'un buradaki amacı Âdem'i kurtuluşun kapsamına dahil etmektir.

İrenaeus, Âdem ile İsa'yı karşılaştırır ve ilk Âdem'de, Tanrı'nın buyruğunu yerine getirmedikimiz için onu gücendirdiğimizi, fakat ikinci Âdem'de (yani İsa Mesih'te), itaat yoluyla Tanrı ile uzlaştırdığımızı belirtir.³⁸ Âdem'in sebep olduğu düşüş ve onun etkilerinin İsa ile giderildiğini vurgulamaya çalışan İrenaeus, burada da asli günahın daha sonra geliştirilen şekliyle bütün insanlığı günaha mahkûm ettiğine vurgu yapmaz. O, Âdem'in sebep olduğu düşüşe, bunun sonucu olan ölümlülüğe ve İsa Mesih'in bu bağlamdaki kurtarıcı rolüne dikkatleri çekmeye çalışmış, Augustinus gibi bir asli günah öğretisi geliştirmemiş, "asli günah" ifadesini de kullanmamıştır.

İrenaeus ayrıca yasanın (Eski Ahit) pedagojik olarak insanlığı kurtuluşa yaklaştırdığını ifade eder. Yasa, insanları İsa'ya yönlendirmek için verilmiştir, dolayısıyla bazı Yahudilerin inanmayışı yasadan değil, onların kendi tercihinden kaynaklanmaktadır. İrenaeus, Mesih'in çarmıhta yükseltilmesini eski yılanın soktuğu insanları iyileştiren tunç yılan³⁹ ile ilişkilendirerek, İsa'ya iman etmenin insanları "eski yılanın" (Şeytan'ın) yarattığı günah ve ölümden kurtaracağını belirtir.⁴⁰ Onun bu düşünceleri bozulmuş bir insanlık değil, yasa ile eğitilerek kurtuluşa yaklaşma potansiyeline sahip, daha iyimser bir insanlık profili öngörür. Buradan yola çıkarak İrenaeus'un Âdem'den tüm insanlığa sirayet eden ve onları ölüme ve günaha mahkûm eden, doğumdan hemen sonra vaftiz ile temizlenmesi gereken bir asli günah düşüncesine sahip olmadığı söylenebilir.

³⁷ İreneus, "Against Heresies", *ANF01 The Apostolic Fathers with Justin Martyr and Irenaeus*, ed. Philip Schaff (Edinburgh: T&T Clark, 1885), 759-760.

³⁸ İreneus, "Against Heresies", 914.

³⁹ Çöl. Say. 21:8-9: "RAB Musa'ya, "Bir yılan yap ve onu bir direğin üzerine koy. Isırılan herkes ona bakınca yaşayacaktır" dedi. Böylece Musa tunç bir yılan yaparak direğin üzerine koydu. Yılan tarafından ısırılan kişiler tunç yılanı bakınca yaşadı."

⁴⁰ İreneus, "Against Heresies", 774.

Latin Hristiyanlığının kurucusu olarak anılan Tertullianus (M.S. 145-220), asli günah doktrini ile doğrudan ilgili olan ruh, vaftiz ve kötülüğün kaynağı gibi konulara değinmesine rağmen, bazı iddiaların aksine,⁴¹ bu doktrinin öncülü olacak bir düşünce ortaya koymaz. Ruhun kökeni, doğası ve kaderi üzerine düşüncelerini açıkladığı *Ruh Üzerine* adlı eserinde Tertullianus, ruhun Tanrı tarafından yaratıldığını, tüm ruhların Âdem'den neşet ettiğini, nasıl ki ölüm beden ve ruhun ayrılması ile eş zamanlı gerçekleşiyorsa ruhun yaratılışının da beden ile aynı anda olduğunu belirtir.⁴² Tanrı tarafından yaratıldığı için ruhun asli halinde ölümsüz, rasyonel, duyarlı, zeki ve özgür iradeye sahip olduğunu belirten Tertullianus, “*ruhun doğasının Mesih'te yeniden doğana kadar Âdem'den olduğunu*”, ışık gibi perdelenebilse de “*Tanrı'dan geldiği için söndürülemeyeceğini*” belirtir.⁴³ Tertullianus burada Âdem'in işlediği günahı ve onun insanlığa miras kaldığından açıkça bahsetmez. Ruhun Âdem'den olan doğasının günahkâr olduğunu da vurgulamaz. Ancak ruhun kaynağı olarak Âdem'i işaret etmesi ve Mesih'te yeniden doğmadan kurtuluşa erişemeyeceğini belirtmesi daha sonra geliştirilen asli günah doktrini ile uyum halindedir. Yine de ruhun Tanrı'dan olduğu için söndürülemeyeceğini söylemesi, asli günah doktrinin öngördüğü “günahkâr insan” olgusu yerine daha iyimser bir insanlık düşüncesine sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ruhun kökeni hakkında bu kadar detaya girdiği halde tüm insanlığa sirayet eden günahı bahsetmemesi, onun asli günah doktrinine yakın bir düşünceye sahip olmadığını göstermektedir.

Ruh ile ilgili eserin devamında Tertullianus, ölümün, ruhun doğası gereği olmadığını, insanın günahının bir sonucu olduğunu belirtir. Akabinde insanın itaatsizliği sonucu Tanrı'nın ona ölümü verdiğini ileri sürer. Bu yüzden ölüm, doğanın bir gerekliliği değil, insanın iradesinin bir sonucudur.⁴⁴ Burada Tertullianus Âdem'e ve ilk günaha dolaylı olarak işaret eder ve ölümlülüğü bu günahın sonucu olarak gösterir. Ancak burada sadece ölümün günahın cezası olarak insanlara verildiği anlamı çıkar. Âdem'den günah ve suç değil, bunun cezası olan ölüm insanlığa miras kamıştır.

Marcion'a Karşı eserinde ise Eski Ahit ile Yeni Ahit'in tanrılarının aynı iyi Tanrı olduğunu vurgulamaya çalışan Tertullianus, Tanrı'nın insanı kendi nefesinden üfleyerek iyilik üzere yarattığını belirtir. Tanrı, Yaratılış kitabının ilk pasajlarında ifade edildiği gibi yaratılışın her aşamasında eserlerinin iyi olduğunu görmüş ve kutsamıştır. Düşüş olayına da değinen Tertullianus bunu insanın özgür iradesinin bir sonucu olarak vurgular.⁴⁵ Onun özgür iradeyi vurgulayan bu düşünceleri her ne kadar başka bir bağlamda -Tanrı'nın iyi olduğunu

⁴¹ Dupont, asli günah doktrinin kavramsal çerçevesinin Augustinus'tan önce Cyprian ve Tertullianus tarafından atıldığını ileri sürer. Ancak Tertullianus'un bağlamından kopardığı ifadelerini asli günah doktrinine uyumluymuş gibi gösterir. Örneğin Tertullian'ın tüm insanların ruhların kökeninin Âdem'den olduğunu ve ancak farklı özelliklerinin geliştiğini anlattığı ifadelerine atıf yaparak insanlığın Âdem'in günahına katıldığını kanıtlamaya çalışır. Dupont'un bu ve bunun gibi çıkarımları asli günah öğretisinden yola çıkarak Tertullianus'u anlamlandırmaya çalışmaktır. Bu şekilde tersten okumalar yaparak Tertullianus'ta asli günah doktrinine destek olacak ifadeler bulmak olağandır. Nitekim Kitab-ı Mukaddes bu konuda temel kaynaktır ve Tertullianus da şüphesiz Kitab-ı Mukaddes'i okumuştur. Anthony Dupont. “Original Sin in Tertullian and Cyprian: Conceptual Presence and Pre-Augustinian Content?”, *Revue d'Etudes Augustiniennes et Patristiques* 63/1 (2017), 8.

⁴² Tertullian, “A Treatise on Soul”, ANF03. Latin Christianity: Its Founder, Tertullian, ed. Philip Schaff (Edinburg: T&T Clark, 1885), 329-333.

⁴³ Tertullian, “A Treatise on Soul”, 353-354.

⁴⁴ Tertullian, “A Treatise on Soul”, 368-369.

⁴⁵ Tertullian, “The Five Books Against Marcion”, ANF03. Latin Christianity: Its Founder, Tertullian, ed. Philip Schaff (Edinburg: T&T Clark, 1885), 486-492.

savunmak amacıyla- ifade edilmiş olsa da açıkçası asli günah doktrininin öngördüğü “kötülüğe mahkûm günahkâr insan” profili ile çelişmektedir.

Aynı eserin devamında Tertullianus düşüşe ve sonuçlarına işaret eder. Burada Tertullianus, insanın düşüşünden sonra Tanrı'nın adil bir yargıç olarak onu cezalandırdığını, düşüşün, kadınlar için doğumda acı, yeryüzünün lanetlenmesi, yiyecek için çalışmanın gerekliliği ve en önemlisi, ölümün insanın hayatına girmesi gibi sonuçlara yol açtığını belirtir.⁴⁶ Tertullianus burada da asli günah ve onun insanlığa miras kaldığından bahsetmez, sadece sonuçlarını tekrar eder. Onun amacı Marcion'un iddialarına karşı Eski Ahit'in tanımladığı Tanrı'nın iyi olduğunu vurgulamaktır. Hatta ilerleyen sayfalarda doğrudan Âdem'in yasak ağacın meyvesinden yiyerek günah işlemesini, Kabil'in işlediği günah ile karşılaştırır ve Âdem'in suçunu itiraf ettiği için lanetlenmediğini, Kabil'in ise lanetlendiğini belirterek Tanrı'nın adaletine ve merhametine vurgu yapar.⁴⁷ Tertullianus'un, Âdem'in yasak ağacın meyvesinden yediği asli günah eylemine değindiğinde dahi daha sonra geliştirilen asli günah doktriniyi ima edecek herhangi bir açıklama yapmaması, onun özellikle Augustinus'un asli günah doktrininde olduğu gibi bir “günahkâr insan” düşüncesine sahip olmadığını göstermektedir.

Vaftiz Üzerine adlı eserinde vaftizin insanı körlüğün günahlarından arındırdığını belirten Tertullianus bu körlüğün ne olduğunu açıklamaz. Ayrıca günah değil günahlar diyerek vaftizin arındırıcı özelliğine dikkatleri çeker. Hatta Tertullianus, çocukların vaftizinin henüz sorumluluk bilincine sahip olmadıkları için ertelenmesi gerektiğini savunur.⁴⁸ Bu durumda onun asli günah ile ilgili daha sonra geliştirilen doktrinel bir anlayışının olmadığını söyleyebiliriz. Aksi takdirde Tertullianus'un vaftiz olmadan ölen çocukları ölüme/lanetlenmeye terk ettiğini söylemek gerekir.

Origen, Kitab-ı Mukaddes'te özgür iradenin olmadığını ima eden pasajların yanlış anlaşıldığını ve insanın özgür iradeye sahip olduğunu belirttiği eserinde, şeytanın kışkırtması ile Âdem ile Havva'nın günah işlediğini belirtir, ancak devamında bu günahın insanlığa tevarüs ettiğinden bahsetmez.⁴⁹ Esav ile Yakup hikâyesini aktarırken Tanrı'nın Yakup'u Esav'a tercih etmesinin sebebi olarak asli günahı değil, önceki yaşamlarını işaret eder.⁵⁰ Origen'in ruhun ana rahmine düşmeden önceki varlığı düşüncesi ve reenkarnasyon anlayışı, insanın düşüşünü bireysel bir geçmişe bağlar ve asli günah doktriniyle çelişir. Origen, her ruhun önceden var olup kendi eylemleri sonucunda farklı bedenlerde doğduğunu savunur. Bu, günahın Âdem'den biyolojik olarak aktarıldığı asli günah doktriniyle uyumsuzdur. Ayrıca, onun bütün varlıkların Tanrı ile birleşeceği *apokatastasis* düşüncesi de asli günahla uyumsuzdur. Origen'in apokatastasis düşüncesine göre, tüm varlıklar — en günahkâr olanlar dâhil — arınarak ve Mesih'in rehberliğinde, başlangıçtaki saf ve Tanrı ile birlik halindeki durumlarına geri dönecektir. Çünkü hiçbir varlık sonsuz şekilde Tanrı'dan ayrı kalmaz.⁵¹

⁴⁶ Tertullian, “The Five Books Against Marcion”, 499-500.

⁴⁷ Tertullian, “The Five Books Against Marcion”, 520-521.

⁴⁸ Tertullian, “On Baptism”, *New Advent*, (Erişim 10 Ocak 2025).

⁴⁹ Origen, “De Principiis”, ANF04. *Fathers of the Third Century: Tertullian, Part Fourth; Minucius Felix; Commodian; Origen, Parts First and Second*, ed. Philip Schaff (Edinburgh: T&T Clark, 1885), 567.

⁵⁰ Origen, “De Principiis”, 291-293.

⁵¹ Nadide Şahin, “Origen'in Evrensel Kurtuluş Anlayışı: Apokatastasis”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/2 (Eylül 2022), 1198-1217.

Yukarıda bazılarına değindiğimiz Augustinus öncesi kilise babaları da şüphesiz Yaratılış'ta geçen düşüş hikâyesini ve Pavlus'un özellikle Romalılar'da bu düşüşü insanın günah içinde olmasının sebebi olarak yorumladığını biliyorlardı. Ancak bu kilise babaları söz konusu pasajlardan yola çıkarak, Augustinus'un yaptığı gibi insanın fitratını kötülüğün esiri, günahkâr olarak gören bir doktrini savunmamışlardır. Hatta bunun tam aksini ileri süren düşünceleri de savunmuşlardır. Ancak Augustinus ile bu durum değişmiş ve ondan sonra kimse aksi yönde bir düşünce ortaya koyamamıştır.

2. Augustinus'ta Asli Günah

Augustinus asli günah ile ilgili fikirlerini Pelagius ve onun takipçisi Caelestius'a karşı 418 yılında yazdığı "*De Gratia Christi, et de Peccato Originali*" adlı eserinin ikinci kitabında bir bütün olarak ele almıştır. Diğer eserlerinde de asli günaha değinmiştir, ancak hayatının ileri bir safhasında yazdığı bu kitabındaki fikirlerinin onun düşüncesinin özünü temsil ettiği söylenebilir. Bu sebeple burada öncelikle onun bu eserinde konu ile ilgili düşünceleri değerlendirilmiştir.

Augustinus eserinde Pelagius'un asli günah konusundaki öğretilerini değerlendirir. Pelagius ve Caelestius özetle "Âdem'in günahının bütün insanlığı değil, sadece kendisini yaraladığını ve bebeklerin doğduklarında Âdem'in günah işlemeyen önce bulunduğu durumda olduklarını" iddia etmişlerdir.⁵² Onların yargılanma ve nihayet mahkûm edilme süreçlerini detaylı bir şekilde aktaran Augustinus, onların iddialarına karşı çıkarak, asli günahın bebekler de dahil olmak üzere tüm insanlarda mevcut olduğunu savunur.

Augustinus, Pelagius ve Caelestius'un iddialarının aksine asli günah konusunun önemsiz bir konu olmadığını savunur. Bunu açıklamak için Âdem ve İsa Mesih'i karşılaştırır. İlk insan olan Âdem, kendi iradesini Tanrı'nın iradesinin önüne koyarak itaatsizlik etmiş ve böylece günahı ve ölümü dünyaya getirmiştir; bu da insanlığın "günahın kölesi" olmasına neden olmuştur. Buna karşılık İsa, Tanrı'nın iradesine itaat etmiş, hatta kendini feda ederek insanlığı kurtarmıştır. Âdem'in düşüşüyle insanlık mahvolup Tanrı'dan uzaklaşmışken, İsa'nın itaati sayesinde günah ve ölümden kurtulup yeniden hayata kavuşmuştur. Âdem'in ölümü, İsa'nın ise hayatı getirmesi arasındaki bu ilişki, Hristiyanlıkta kurtuluş mesajının merkezinde yer alır. Augustinus'a göre, İsa'nın yaşamına, ölümüne ve dirilişine duyulan inanç olmadan, "eski azizler" olarak adlandırılan, yani İsa'dan önce yaşayan azizlerin bile günahlarından arınıp kutsal bir yaşam sürmeleri ve Tanrı'nın lütfuyla aklanmaları mümkün olmazdı. Yani, Mesih'ten önce yaşamış olan bu insanlar, O'nu ismen tanımasalar bile, aynı Mesih'e duyulan inanç sayesinde kurtuluşa ermişlerdir. Çünkü Tanrı'nın kurtuluş planı, her zaman İsa Mesih merkezlidir.⁵³ İsa'nın ölümü ve yeniden dirilişi ile ondan önce ölmüş olanlar asli günahın boyunduruğundan kurtarılmıştır. Bu yüzden asli günah Hristiyan inancının temel öğelerindendir.

Augustinus, Romalılar 5:14 pasajına⁵⁴ atıfla Âdem'den Musa'ya kadar asli günahın sebep olduğu *ölümün* insanlık üzerinde hüküm sürdüğünü belirtir. Musa aracılığıyla verilen yasa (Eski Ahit) da asli günahın lekesini silmemiş, insanların ruhsal olarak ölü olduklarını ve

⁵² Saint Augustine, "On Original Sin", *NPNF1-05. St. Augustine: Anti-Pelagian Writings*, ed. Philip Schaff (Edinburgh: T&T Clark, 1887), 717.

⁵³ Augustine, "On Original Sin", 735.

⁵⁴ Rom. 5:15: "Oysa ölüm Âdem'den Musa'ya dek, gelecek Kişi'nin örneği olan Âdem'in suçuna benzer bir günah işlememiş olanlar üzerinde de egemendi."

Tanrı'nın lütfuna ihtiyaç duyduklarını göstermek için verilmiştir. Hatta yasa, insanlığın sadece Âdem'den miras kalan asli günahın etkisi altında olmadığını, aynı zamanda yasanın hükümlerini çiğneyerek ek bir suçlulukla da mahkûm olmalarına sebep olmuştur.⁵⁵ Tüm bunlar insanın İsa'nın kurbanlığına ve lütfuna olan ihtiyacına işaret eder ve Augustinus, bu açıklamalarıyla asli günahın Hristiyanlıkta hayati öneme sahip bir olgu olduğunu vurgulamaya çalışır.

Augustinus'un İsa'dan öncekiler ile ilgili bu detaylara girmesinin sebebi, Pelagius ve taraftarlarının insanın fitraten temiz olduğuna delil olarak Eski Ahit'teki kutsal kişileri göstermeleridir. Augustinus'un aktardığına göre Pelagius ve takipçileri, insanlık tarihini üç döneme ayırmıştır. Buna göre ilk dönemde insan fıtratı ile doğru yaşayabilmiş, çünkü Tanrı'nın rehberliği, insanın kalbine yazılmıştı. Ancak kalbe yazılan bu rehberlik zamanla bozulduğu için yasaya ihtiyaç doğmuş ve bu, ikinci dönemde Musa'nın yasasını gerekli kılmıştır. Son olarak, günah yaygınlaştığında ve yasa yetersiz kaldığında, İsa gelmiştir.⁵⁶ Bu şekilde bir anlatı İsa'nın kurbanlığının ve lütfunun kurtuluş bağlamındaki merkezi rolünü zedelemektedir. Bir tarafta Eski Ahit'te yer alan azizler, peygamberler, Tanrı ile beraber yürüyen atalar, diğer taraftan, özellikle Pavlus'un mektuplarında vurgulanan "Mesih'in aracılığı ile kurtuluş" anlatısı bir ikilem yaratmaktadır. İsa'nın kurtarıcı rolünün kendisinden öncekileri de kapsadığı iddiasının anlamlı olabilmesi, sadece Mesih'in lütfu ile temizlenebilecek bir asli günah anlatısını gerektirmektedir. Bebeklerin vaftizi de bu anlatı ile anlamlı olacaktır. Aksi halde vaftizin henüz günah işlememiş bebeklerde arındıracağı bir leke olmazdı.

Augustinus, Mesih'in kendisinden önce yaşamış ve asli günahın lekesi ile lekelenmiş olan insanları da lütfu ile kurtardığını İbrahim ile ilgili bir pasajla açıklamaya çalışır. "*Babanız İbrahim günümü göreceği için sevinçle coşmuştu. Gördü ve sevindi.*"⁵⁷ Mesih'in bu ifadesi, İbrahim'in de İsa'dan haberdar olduğunu ve ona inandığını öngörmektedir. Augustinus'a göre bu pasaj, İsa'nın kurtarıcı rolünün geçmiş de kapsadığının apaçık delilidir.⁵⁸

Pelagiusçuların insanın başlangıçta fitraten temiz olduğu ve zamanla bozulduğu iddiasına itiraz etmek için tarihten örnek veren Augustinus, Nuh tufanı ile günahkarların yok edildiğini ve Sodom halkının başına gelenleri işaret eder. Bu ve benzeri olaylar günahın dünyaya yasadan çok daha önce de hâkim olduğunu işaret etmektedir. Nitekim Pavlus da "*Günah bir insan aracılığıyla, ölüm de günah aracılığıyla dünyaya girdi. Böylece ölüm bütün insanlara yayıldı. Çünkü hepsi günah işledi*" pasajı⁵⁹ ile bunu desteklemektedir. Sünnet emrini de ayrıca örnek olarak sunan Augustinus, bu emrin şiddetle yerine getirildiğini ve Tanrı'nın, sünnetsiz kalan kişinin halkından "koparılacağını" ilan ettiğini⁶⁰ işaret eder. Henüz yeni doğmuş bir bebeğe doğumunun sekizinci gününde bunu yapmayı, yapılmadığı takdirde halkından koparılmayı gerektirecek nasıl bir günah işlediğini sorgular.⁶¹ Bu günah Âdem ile gelen asli günahtır.

⁵⁵ Augustine, "On Original Sin", 736.

⁵⁶ Augustine, "On Original Sin", 738.

⁵⁷ Yuhanna 8:56.

⁵⁸ Augustine, "On Original Sin", 740.

⁵⁹ Rom. 5:12.

⁶⁰ Yar. 17:14: "*Sünnet edilmemiş her erkek halkının arasından atılacak, çünkü antlaşmamı bozmuş demektir.*"

⁶¹ Augustine, "On Original Sin", 742-743.

Sünnet konusunu devam ettiren Augustinus, iradi bir günah işlememiş bebeklerin neden bu kadar ağır bir ceza ile karşılaştığını sorgular. Bebeklerin, Platoncuların iddia ettiği gibi, önceki bir yaşamda kendi iradeleriyle işledikleri günahların bedelini ödediği fikrini de Pavlus'un, bebeklerin doğmadan önce iyi veya kötü bir şey yapmadığını söylediğini⁶² belirterek reddeder. Ona göre, bebeklerin bu şekilde cezalandırılmasının sebebi, onların "günahkârlar kitlesine" ait olmalarıdır. İnsanlık, Âdem'in günahı yüzünden suçlu bir mirasla doğar ve günahkardır. Augustinus ayrıca sünnet ritüelini Mesih'in gelişine bağlar. Eski Ahit'te geçen sekizinci gün sünnet edilme, haftalar döngüsünde "Rab'bin Günü" olan ve Mesih'in ölümden dirildiği günü simgeler. Mesih, sembolik olarak sünnet bıçağının geldiği "kayadır" ve sünnetteki etin çıkarılması, "günah bedeninin" ortadan kaldırılmasını ifade eder. Bu nedenle sünnet, Mesih'in ölümü ve dirilişiyle mümkün olan ruhsal arınmayı Mesih'ten önce haber veren bir uygulamadır.⁶³

Augustinus'a göre, evlilik ilk günden önce vardı ve bunda bir günah yoktu. İlk yaratılıştan insan, ahlaki ve fiziksel anlamda bozulmamış, mükemmel bir varlıktı. Cinsellik ve üreme, düşüşten sonra olduğu gibi tutku ve kontrolsüz arzularla değil, saf bir sevgi ve uyum içinde gerçekleşirdi. İnsan bedeni ve ruhu, Tanrı'nın iradesine itaat hâlinde olduğu için, cinsel birleşme sırasında ne acı ne de kanama olurdu; doğum da aynı şekilde sancısız ve zahmetsiz bir süreç olurdu. Ancak insan doğası, Âdem ve Havva'nın günah işlemesiyle, Tanrı'nın başlangıçta tasarladığı saflık ve mükemmellikten uzaklaşmıştır. Utanma, şehvet ve acı, günah ile ortaya çıkmıştır. İnsan irade ve akli ile gerçekleştirdiği cinsel eylemi, düşüşten sonra şehveti ile yaşamaya başlamıştır. Augustinus'a göre bu durum, insanın günahla bozulmuş doğasının bir sonucudur.⁶⁴

Augustinus, evliliğin ve cinsel ilişkinin kötü olduğunu düşünmez. Evliliğin temel amacı olan çocukların doğumu, Tanrı'nın planıdır ve doğası gereği iyidir. Ancak bu süreç, aynı zamanda ilk günah ile ortaya çıkan şehvetin de bir parçasıdır. Asli günden sonra cinsellik şehvetten ari değildir. Tanrı, fitratin ve evliliğin iyiliklerinin yaratıcısıdır; ancak günah, şeytanın aldatması ve insanın iradi eylemi ile bu sürece dahil olmuştur. Çocuklar, masum olmalarına rağmen, günahın bulaşıcı etkisiyle dünyaya gelirler ve bu şekilde asli günden pay alırlar.⁶⁵ Augustinus'un bu ifadesi asli günahın bulaşıcılığını cinselliğe bağlamaktadır. Daha önceki açıklamalarında evliliğin ve cinselliğin başlangıçta var olduğunu ve aslında iyi olduklarını belirtmişti. Ancak günah ile birlikte evlilik ve cinsellik aklın kontrolünden çıkmış ve şehvetin kontrolüne girmiştir. Bu sebeple cinsel eylem sonucu doğan çocuk da günahla doğar.

Augustinus'a göre vaftiz ile yeniden doğmuş ve arınmış ebeveynlerden doğan çocuklar bile, kendileri vaftiz olmadıkları sürece, asli günahın doğal kusuruna sahiptir. Çünkü asli günahın insandaki izi, vaftiz yoluyla ebeveynlerde bağışlanmış olsa da çocuklarda doğuştan mevcuttur. Bu durum, her türlü günahın ve kusurun tamamen yok edileceği "son yeniden doğuşa" kadar devam eder. Son yeniden doğuş, bedensel dirilişle tamamlanacak olan nihai kurtuluşa işaret eder. Dirilişle birlikte insan tamamen yenilenecek ve şehvetin teşvik ettiği

⁶² Rom. 9:11: "Çocuklar henüz doğmamış, iyi ya da kötü bir şey yapmamışken, Tanrı Rebeka'ya, "Büyüğü küçüğüne kulluk edecek" dedi. Öyle ki, Tanrı'nın seçim yapmaktaki amacı yapılan işlere değil, kendi çağrısına dayanarak sürsün."

⁶³ Augustine, "On Original Sin", 744.

⁶⁴ G. W. H. Lampe. "Christian Theology in the Patristic Period", *A history of Christian Doctrine*, ed. H. Cunliffe Jones (London: Continuum, 2003), 162; Augustine, "On Original Sin", 749-750.

⁶⁵ Augustine, "On Original Sin", 751.

kötü arzular yok olacaktır. O zaman hem günah işleme sona erecek hem de günaha yol açan arzular ortadan kalkacaktır. Bu tam kurtuluş, vaftizle başlayan sürecin tamamlanmasıdır. Ancak, bu nihai kurtuluş, sabırla beklenmesi gereken bir umuttur.⁶⁶

Vaftiz ile günahın etkisinden kurtarılmış ebeveynlerden doğan çocukların da günahkâr olduğunu açıklamak için Augustinus, zeytin ağacı benzetmesini kullanır. Buna göre yabani bir zeytin ağacından alınan tohum, yalnızca yabani zeytin verir. Aynı şekilde, aşılı bir zeytin ağacının tohumları da aşılı değil, yabani zeytin verir. Bu, vaftiz olmuş ebeveynlerin çocuklarının da günahın köleliğinde olduğunu ve yalnızca vaftiz ile ruhsal yeniden doğuşun onları bu kölelikten kurtarabileceğini simgeler. İsa, bir erkekle ilişki olmaksızın, kadından doğmuştur ve günahın işareti olan şehvetten etkilenmemiştir. İsa doğumunda bu lekeyi taşımadığı için, ona iman ile yeniden doğmak insanı temizler. Vaftiz, günahkâr insanın şeytanın egemenliğinden Mesih'in lütfuyla kurtarılmasıdır. Bu kurtuluş süreci, kilisenin uyguladığı vaftiz sakramentinde açıkça ifade edilir. Bebekler vaftiz edilmeden önce, şeytan kovma ve nefesle üfleme ritüellerine tabi tutulur.⁶⁷

Augustinus diğer eserlerinde de asli günah konusuna değinir, ancak onun asli günah doktrini bu eserinde genel hatlarıyla açıklanmıştır. Buna göre Augustinus'un asli günah doktrininin kısaca şöyle özetlenebilir: Âdem, özgür iradesi ile ilk günahı işleyerek doğasını, yaratılışını bozmuş ve özgür iradesini kaybedip günahın kölesi olmuştur. Onun bu günahkarlığı, bozulmuş doğasıyla şehvetin kontrolü altında yaşadığı cinsel ilişki ile çocuklarına sirayet etmiştir. Normal cinsel ilişki sonucu doğan insan, ancak babasız ve dolayısıyla günahsız doğan İsa'nın lütfuyla vaftiz sayesinde temizlenebilir. Miras aldığı günahın kölesi olan insan, kurtuluş için lütfu muhtaçtır.

3. Augustinus Sonrası Gelişmeler

Augustinus ve Pelagiusçular arasındaki kurtuluş bağlamında lütuf ve özgür irade tartışması Kartaca Konsilinde Pelagiusçu görüşlerin mahkûm edilmesiyle sonuçlanmıştı. Augustinus'un kurtuluş doktrininin temel öğelerinden biri olan asli günah ile ilgili düşünceleri de bu konsilin kanonlarına yansımıştır. Augustinus'un asli günah doktrininin resmileşmesinde rol alan düşünceleri bu konsilin kanonlarında özetle şu şekilde ifadesini bulmuştur. "Âdem günahın sonucu olarak ölümlü olmuştur. Yeni doğan bebekler Âdem'den miras aldıkları asli günah sebebiyle vaftiz edilmelidir. Vaftiz olmayan bebekler için âraf diye bir yer yoktur."⁶⁸

Kartaca Konsilinden yaklaşık yüzyıl sonra M.S. 529'da gerçekleşen Orange Konsilinde yine kurtuluş bağlamında birtakım kararlar alınmıştır. Bazı konularda Augustinus'un düşüncelerine tam olarak uymayan kararlar alınmışsa da asli günah konusunda Augustinus'un düşünceleri bu konsilin kararlarında da teyit edilmiştir. Bu kararlarda Augustinus'un asli günah ile ilgili düşünceleri özetle şu şekilde ifade edilmiştir:

- Âdem'in itaatsizliği sonucu insan, bedeni ve ruhuyla bir bütün olarak bozulmuştur.

⁶⁶ Augustine, "On Original Sin", 753.

⁶⁷ Philip L. Barclift. "In Controversy with Saint Augustin: Julian of Eclanum on the Nature of Sin", *Recherches de Théologie Ancienne et Médiévale* 58 (1991), 9; Augustine, "On Original Sin", 754.

⁶⁸ Henry Bettenson ve Chris Maunder (ed.), *Documents of the Christian Church* (Oxford: Oxford University Press, 1999), 64-65.

• Âdem'in itaatsizliği sadece kendisini yaralamamış, hem günahın cezası (ölüm vb.) hem de günahın kendisi çocuklarına tevarüs etmiştir.⁶⁹

Katolik Kilisesinin genel konsillerinden olan Trent Konsilinde (1545-1563) de asli günah ile ilgili kararlar alınmıştır. Konsilin 5'inci oturumunda 17 Haziran 1546'da asli günah ile ilgili alınan kararlar özetle şu şekildedir:

• Âdem, cennette Tanrı'nın buyruğunu çiğneyerek Tanrı'nın gazabına uğramış, ölüm ve şeytanın hakimiyeti altına girmiş, bu günah nedeniyle beden ve ruh açısından kötüye doğru değişmiştir.

• Âdem'in günahı yalnızca kendisini değil, tüm soyunu da etkilemiş, itaatsizlik günahıyla lekelenerek tüm insanlığa yalnızca bedensel ölümü ve acıyı değil, ruhun ölümü olan günahı da aktarmıştır.

• Âdem'in günahı, nesilden nesile aktarılmış ve her bireyin kendi günahı olmuştur. Bu günah, yalnızca İsa Mesih'in kanıyla kurtuluş sağlayan lütfuyla yok edilir ve Kilisenin vaftiz sakramentiyle hem yetişkinlere hem de bebeklere uygulanır.

• Yeni doğan bebekler, vaftizli ebeveynlerden gelseler dahi vaftiz edilmelidir. Çünkü onlar da Âdem'den aktarılan ve sonsuz yaşam için arındırılması gereken asli günahı taşırlar.

• Vaftiz, asli günahı tamamen siler ve Tanrı'nın nefret edeceği hiçbir şey bırakmaz. Ancak, şehvet veya günaha meyil kalır, bu, günahın kendisi değil, ona yönelten bir etkidir.⁷⁰

Bu kararlarla Augustinus'un asli günah doktrini tam anlamıyla sistematik bir şekilde Kilise Kanonuna dahil edilmiştir. Özellikle son maddede Augustinus'un kullandığı bir terim olan şehvet (concupiscence), ondan binyıl sonra bir konsilin kararında karşımıza çıkmaktadır. Augustinus'un konsilin kararlarındaki etkisi son derece açıktır.

Meryem ile ilgili olarak 1854 yılında kabul edilen "günahsız doğumu" dogması da asli günah doktrininin zorunlu bir sonucudur. İsa, babasız bir şekilde doğmuş, bu yüzden günahsız kabul edilmişti. Ancak annesi Meryem'in insan soyundan gelen bir babası olduğu için, onun asli günahın etkilerine maruz kaldığı düşünülmüştür. Bu durum, İsa Mesih'in ebeveynlerinden herhangi biri aracılığıyla asli gūnahtan miras almadığı anlatısını tehlikeye atmaktaydı. Kilise, bu sorunu çözebilmek ve Meryem'i de günahsız ilan edebilmek için Meryem'in günahsız doğumu (immaculate conception) doktrinini geliştirmiştir. Böylece, Meryem'in de asli gūnahtan etkilenmediği kabul edilmiş ve İsa'nın lekesiz bir doğaya sahip olduğu teolojik olarak tesis edilmiştir.⁷¹

Katolik Kilisesi Kateşizminin "düşüş" ile ilgili kısmında Augustinus'un kendi tecrübesine atıfta bulunulmuş ve doğrudan asli günah terimi kullanılarak bu doktrinin, insanlık tarihini etkileyen temel bir gerçek olduğu ve Mesih'in kurtarıcı misyonuyla ilişkili olduğu belirtilmiştir. Buna göre Yaratılış'taki düşüş anlatısı mecazi bir dil kullansa da gerçek bir olaya işaret eder ve tüm insanlığı etkileyen bir sonuç doğurmuştur. Tanrı tarafından doğruluk içinde yaratılmış olmasına rağmen insan, tarihin başlangıcında özgürlüğünü kötüye kullanmıştır. Âdem, ilk insan olarak işlediği günahla, sadece kendisi için değil, tüm insanlar için Tanrı'dan aldığı orijinal kutsallığı kaybetmiştir. "Âdem ve Havva, kendi ilk günahlarıyla

⁶⁹ Bettenson ve Maunder, *Documents of the Christian Church*, 66-67.

⁷⁰ Papal Encyclicals Online, "The Council of Trent" (Erişim 10 Ocak 2025).

⁷¹ Bettenson ve Maunder (editörler), *Documents of the Christian Church*, 286.

yaralanmış ve dolayısıyla orijinal kutsallık ve adaletten yoksun insan doğasını torunlarına aktarmıştır; bu yoksunluğa "asli günah" denir". Asli günahın sonucu olarak insan doğası zayıflamış, cehalet, acı ve ölümün etkisi altına girmiş ve günaha meyilli hale gelmiştir.⁷²

Augustinus'un güçlü etkisine rağmen Katolik Kilisesinin Kateşizminde -doğrudan asli günah ile ilgili olmasa da- vaftizin gerekliliği ile ilgili zamanın ruhuna uygun birtakım açıklamalar vardır. "Vaftiz almadan ölen çocuklar konusunda, Kilise yalnızca onları Tanrı'nın merhametine teslim edebilir. İsa'nın 'Çocukları bana getirin, engellemeyin'⁷³ demesi, vaftiz almadan ölen çocuklar için bir kurtuluş yolu olduğuna umut taşımamıza olanak verir."⁷⁴ Kateşizmde vaftiz ile ilgili bu ifadeler asli günah doktrini de etkiler. Asli günah ile lekelenmiş bebekler, vaftiz olmadan kurtuluşu elde edemeyeceklerine göre buradaki umut ifadesi doktrin ile çelişmektedir. Bu, Augustinus'un Kiliseyi içine soktuğu çıkmazın anlamlı bir örneğidir.

Augustinus'un sistematikleştirdiği asli günah doktrini, içinde barındırdığı birçok soruna rağmen bin yıl boyunca Kilise'yi etkisi altına almıştır. Bugün dahi bu veya başka bir konuda Augustinus'u eleştirmek veya onun söylediğinin aksine bir iddiada bulunmak Katolikler için kolay değildir. Dally, Augustinus'un asli günah öğretisinin bugün Katolikleri zor durumda bıraktığını belirtir. Ona göre, Katolikler kırıp dökmeden Augustinus ve Konsillerin beyanatlarını yeniden değerlendirirken o zamanın bağlamını dikkate almalıdır. Geleneksel asli günah öğretisi teodise bağlamında Tanrı'ya kötülüğün kaynağı olmaktan kurtarmak için formüle edilmiştir. Trent Konsilinde asli günah ile ilgili kararlar ise, o zamanın bağlamında anlamlıdır. Konsilin asli günah ile ilgili 5. oturumun kararları aslında 6. oturumda ele alınan, Luther'in 'asli günah ile insanın doğasının bütünüyle bozulduğu' öğretisine karşı çıkmak için zemini hazırlamıştır. Ayrıca, Trent konsilindeki kararların zamanının bağlamından bağımsız, literal bir şekilde alınması doğru olmaz. Dally, "asli günah" kavramındaki "asli" (original) ifadesini insanın "kurtuluş ihtiyacının günahkâr etkilere maruz kalmaktan ve günahın işlenmesinden önce geldiği" anlamında anlaşılması gerektiğini ileri sürer.⁷⁵

Spangenberg, asli günah doktrininin İncillerde yer almadığını, hatta Pavlus'un dahi bu doktrini savunmadığını ileri sürer. Ona göre bu öğreti klasik bir *eisogesis* örneğidir.⁷⁶ Eisogesis bir metni yorumlarken yorumcunun kendi önyargılarını, varsayımlarını veya dışsal fikirlerini metne dayatmasıdır. Bu yaklaşımda, metnin kendi bağlamındaki anlamı yerine, yorumcunun kendi inançlarına veya amaçlarına uygun bir anlam yüklenir.⁷⁷ Buna göre Augustinus kedi bağlamında Kitab-ı Mukaddes'teki birtakım pasajları asli günah doktrini destekleyecek şekilde yorumlamıştır.

Sonuç

Âdem ve Havva'nın cennetten kovuluş hikâyesi Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam'da insanlığın başlangıcı anlatısına temel dayanak olmuştur. Yaratılış kitabında detaylı bir şekilde anlatılan bu hikâye, Hristiyanlıkta Yahudiliktekinden çok farklı bir bağlamda değerlendirilmiş

⁷² Catechism of the Catholic Church, "The Fall" (Erişim 10 Ocak 2025).

⁷³ Markos 10:14: "İsa bunu görünce kızdı. Öğrencilerine, 'Bırakın, çocuklar bana gelsin' dedi. 'Onlara engel olmayın! Çünkü Tanrı'nın Egemenliği böylelerininindir.'"

⁷⁴ Catechism of the Catholic Church, "The Necessity of Baptism" (Erişim 10 Ocak 2025).

⁷⁵ Gabriel Dally, "The Problem of Original Sin", *The Furrow* 24/1 (1973), 13-21.

⁷⁶ Izak J. J. Spangenberg, "The Doctrines of Original Sin and the Virgin Birth: Divine Revelation or Human Construct?", *Verbum Et Ecclesia* 30/1 (Temmuz 2009), 221-42, 239.

⁷⁷ Jay G. Williams, "Exegesis-Eisegesis: Is There a Difference?", *Theology Today*, 30/3 (Ekim 1973), 218-227.

ve özellikle Pavlus'un geliştirdiği kurtuluş teolojisinin temel dayanaklarından biri haline gelmiştir. Pavlus, düşüş hikâyesini Âdem ile Mesih arasında bir karşıtlık kurarak yorumlamıştır. Ona göre, Adem'in itaatsizliği aracılığıyla günah ve ölüm tüm insanlığa yayılmıştır. Âdem evrensel günahın kaynağıdır. Ancak İsa Mesih'e iman ve onun lütfu ile insanlar kurtuluş imkânına kavuşmuştur. Pavlus'a göre Adem'in düşüşü insanlığı mahkûm etmiş, Mesih'in ölümü ve dirilişi ise kurtuluş kapısını açmıştır. Bu bağlamda Pavlus, düşüşü Mesih'te sağlanan kurtuluşun anlamını açıklayan teolojik bir temel olarak görür.

İlk dönem kilise babaları Pavlus'un Eski Ahit'te yer alan düşüş hikâyesi ile ilgili yazdıklarını bilmelerine rağmen daha sonra Augustinus tarafından geliştirilen asli günah doktrinine yaklaşan bir yoruma gitmemişlerdir. Hatta kendi bağlamlarında kurtuluştaki insan eyleminin ve dolayısıyla özgür iradenin önemini vurgulayan ve asli günah doktrini ile dolaylı da olsa çelişen anlatılar ortaya koymuşlardır. Ancak Pelagiusçular ile girdiği tartışmada, düşüş hikâyesini ve Pavlus'un bu hikâye ile ilgili yorumlarını farklı bir bağlamda değerlendiren Augustinus, Hristiyan kurtuluş teolojisinin temel öğelerinden biri haline gelecek olan asli günah doktrini geliştirmiştir. Augustinus'a göre asli günah, Adem'in günahı yoluyla tüm insanlığa miras kalan varoluşsal bir bozulma hâlidir. İnsan bu günahla doğar ve artık günaha eğilimli bir varlıktır. Ona göre, insan bu durumdan kendi çabasıyla kurtulamaz; yalnızca Mesih aracılığıyla gelen Tanrı'nın lütfu insanı kurtarabilir.

Daha sonraki konsillerde büyük oranda Augustinus'un düşüncesine uyumlu bir şekilde şekillenen ve resmileşen asli günah doktrini, içinde barındırdığı birtakım sorunlara rağmen hala Katolik Kilisesinin doktrinel metinlerinde yer almaktadır. Kitab-ı Mukaddes'te açıkça bulunmadığını ve büyük ölçüde Augustinus'un yorumlarından kaynaklandığını ileri sürenler ve hatta günümüz şartlarında bu şekilde yorumlanmasının doğru olmadığını savunanlar bulunmasına rağmen, Augustinus'un geliştirdiği asli günah doktrini, Hristiyanlıkta kurtuluş teolojisinin temel dogmalarından biri olarak değerlendirilmektedir. Bu doktrin, Augustinus'un Hristiyan teolojisinde ne kadar önemli ve etkili olduğunun göstergelerinden biridir.

Kaynakça

- Akdemir, Ferhat. "Augustinus'un Devleti İlahî mi Beşerî mi?: Tanrı Devleti (De Civitate Dei) Üzerinden Eleştirel Bir Okuma Denemesi." *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 24/1 (2024), 305-331.
- Armstrong, Karen. *Tanrı'nın Tarihi*. Çev. Oktay Özel ve ark. Ankara: Ayraç Yayınları, 1998.
- Aykıt, Dursun Ali. "Pelagianizm'in Tarihi Ve Öğretileri". *Journal of Istanbul University Faculty of Theology* 22 (2012), 175-196.
- Burç, Safiye Ateş. "Siyasal Düşüncede Söz'ün Gücü: İsa, Pavlus ve Augustinus'ta Hristiyan Logosunun Seyri." *DÜSBED* 37 (2024), 398-418.
- Augustine, Saint. "On Original Sin." *NPNF1-05. St. Augustine: Anti-Pelagian Writings*. ed. Philip Schaff. 705-757. Edinburgh: T&T Clark, 1887.
- Augustine, Saint. *NPNF1-02. St. Augustin's City of God and Christian Doctrine*. ed. Philip Schaff. çev. Marcus Dods. Grand Rapids: Eerdmans Publishing Company, 1994.
- Augustine, Saint. *Confessions and Enchiridion*. ed. ve çev. Albert Cook Outler. Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press, 2006.
- Augustine, Saint. *Letters, Vol. 1*. çev. Wilfrid Parsons. Washington: CUA Press, 2008.

- Barclift, Philip L. "In Controversy with Saint Augustin: Julian of Eclanum on the Nature of Sin." *Recherches de Théologie Ancienne et Médiévale* 58 (1991), 5-20.
- Bettenson, Henry ve Chris Maunder, ed. *Documents of the Christian Church*. Oxford: Oxford University Press, 1999.
- Catechism of the Catholic Church*. 2nd ed. Vatican City: Libreria Editrice Vaticana, 1997. https://www.vatican.va/content/catechism/en/part_one/section_two/chapter_one/article_1/paragraph_7_the_fall.html.
- Chadwick, Henry. *Augustine, A Very Short Introduction*. New York: Oxford University Press, 2001.
- Chadwick, Henry. *Augustine of Hippo, A Life*. New York: Oxford University Press, 2009.
- Dally, Gabriel. "The Problem of Original Sin." *The Furrow* 24/1 (1973), 13-26.
- Dupont, Anthony. "Original Sin in Tertullian and Cyprian: Conceptual Presence and Pre-Augustinian Content?" *Revue d'Etudes Augustiniennes et Patristiques* 63/1 (2017), 1-29.
- Gökberk, Macit. *Felsefe Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitapevi, 1999.
- Harent, Stephane. "Original Sin". *The Catholic Encyclopedia*, Vol. 11. New York: Robert Appleton Company (1911). www.newadvent.org/cathen/11312a.htm.
- Hayman, A. P. "The Fall, Freewill and Human Responsibility in Rabbinic Judaism." *Scottish Journal of Theology* 37/1 (Şubat 1984), 13-22. <https://doi.org/10.1017/S0036930600015891>.
- Ireneus. "Against Heresies." *ANF01 The Apostolic Fathers with Justin Martyr and Ireneus*. ed. Philip Schaff. 553-995. Edinburgh: T&T Clark, 1885.
- Kacı, Tuğba İsmailoğlu. "İki 'İtiraf' Örneğinde Ben-Anlatılarında Bireyselliğin İzleri: Aziz Augustinus ve Rousseau'nun İtirafı." *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 59 (2023), 191-208.
- Kahn, Victoria. "What Original Sin? Political Theology, the Jewish Question, and the Work of Metaphor." *Telos* 178 (Mart 2017), 100-20. <https://doi.org/10.3817/0317178100>.
- Kaymaz, Yunus. "Hristiyanlığın İlk Dönemindeki 'Yasa' Probleminin 4. Yüzyıldaki Yansımalarından Biri Olarak Jerome ve Augustinus Tartışması." *Oksident* 6/2 (2024), 223-238.
- Lampe, G. W. H. "Christian Theology in the Patristic Period." *A History of Christian Doctrine*. Ed. H. Cunliffe Jones. London: Continuum, 2003, 21-180.
- Origen. "De Principiis." *ANF04. Fathers of the Third Century: Tertullian, Part Fourth; Minucius Felix; Commodian; Origen, Parts First and Second*. ed. Philip Schaff. 422-660. Edinburgh: T&T Clark, 1885.
- O'Donnel, James Joseph. *Augustine: A New Biography*. New York: Harper Collins e-books, 2005.
- Özda, Seda. "Aziz Augustinus'ta Tanrı'ya Duyulan Aşk ile Mutluluk İlişkisi." *Felsefe Dünyası Dergisi* 75 (2022), 460-480.
- Patacı, Bilal. *Pelagius, Asketik ve Heretik*. Ankara: İlahiyat, 2022.
- Rembaum, Joel E. "Medieval Jewish Criticism of the Doctrine of Original Sin." *AJS Review-the Journal of The Association for Jewish Studies* 7 (Nisan 1982), 353-82. <https://doi.org/10.1017/S0364009400000738>.
- Şahin, Nadide. "Origen'in Evrensel Kurtuluş Anlayışı: Apokatastasis." *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 9/2 (Eylül 2022), 1198-1217. <https://doi.org/10.51702/esoguifd.1138028>.
- Saygı, Muhammet. "The Predominant Christian Interpretation of Religious Faith in the Middle Ages: Augustine of Hippo and Thomas Aquinas." *Darulfunun İlahiyat* 34/1 (2023), 211-242.

- Spangenberg, Izak J. J. "The Doctrines of Original Sin and the Virgin Birth: Divine Revelation or Human Construct?" *Verbum Et Ecclesia* 30/1 (Temmuz 2009), 221–42.
- Tertullian. "A Treatise on Soul." *ANF03. Latin Christianity: Its Founder, Tertullian*. ed. Philip Schaff. 289-379. Edinburgh: T&T Clark, 1885.
- Tertullian. "The Five Books Against Marcion." *ANF03. Latin Christianity: Its Founder, Tertullian*. ed. Philip Schaff. 433-822. Edinburgh: T&T Clark, 1885.
- Tertullian. "On Baptism." *New Advent*. (Erişim 10 Ocak 2025). <https://www.newadvent.org/fathers/0321.htm>.
- The Editors of Encyclopaedia Britannica. "Original Sin." *Encyclopedia Britannica*. (Erişim 15 Ocak 2025). <https://www.britannica.com/topic/original-sin>.
- Tillich, Paul. *A History of Christian Thought*. ed. Carl E. Braaten. New York: SCM Press, 1968.
- Catechism of the Catholic Church. "The Fall." (Erişim 10 Ocak 2025). https://www.vatican.va/archive/ENG0015/___P1C.HTM.
- Catechism of the Catholic Church. "The Necessity of Baptism." (Erişim 10 Ocak 2025). https://www.vatican.va/archive/ENG0015/___P3M.HTM.
- Papal Encyclicals Online. "The Council of Trent." (Erişim 10 Ocak 2025). <https://www.papalencyclicals.net/councils/trent/the-complete-text.htm>.
- The William Davidson Talmud. "Megillah 9a. 11." (Erişim 12 Aralık 2024). <https://www.sefaria.org/Megillah.9a.11?lang=bi>.
- Kutsal Kitap. (Erişim 01 Ocak 2025). <https://kutsalkitap.info.tr/>.